

## »SPECIJALNI RAT« U VIJETNAMU

*U okviru svoje tribine Opština narodna odbrana Dom JNA u Beogradu je nastavio sa temama iz rata u Vijetnamu. U raspravi o ovoj temi učestvovali su pukovnici Mihajlo Vučinić i Dušan Vilić čije delove donosimo u ovom broju časopisa.*

*Redakcija Vojnog dela očekuje uključivanje šireg kruga saradnika u ovu raspravu.*

**Mihajlo VUČINIĆ**

»Specijalni rat« u Vijetnamu je tema od posebnog značaja, jer se njegovim problemima u poslednje vreme bave naša vojna teorija i odbrambena praksa, a ta tematika pobuđuje i šire interesovanje. »Specijalni rat« nije fenomen vezan samo za rat u Vijetnamu, ali na tom ratištu su američke specijalne snage imale veliku probu, a korištene su i ostale snage, sredstva i metodi iz arsenala »specijalnog rata«. Zbog toga će nam iskustva iz Vijetnama dobro doći da otklonimo neke dileme i da fenomen »specijalnog rata« što bolje i potpunije shvatimo i objasnimo.

### 1. VIJETNAM—POLIGON »SPECIJALNOG RATA«

Šire područje jugoistočne Azije, a posebno Vijetnam, je već duže vreme poligon »specijalnog rata« i područje dejstava američkih snaga specijalne namene. Sjedinjene Američke Države su počele da se angažuju u tom području metodom »specijalnog rata«, angažujući znatne snage i sredstva, preduzimajući vrlo različite i rafinirane metode. »Specijalni rat« je prethodio ograničenom (lokalnom) ratu, odnosno angažovanju ogromnih vojnih snaga, da bi se rat u Vijet-

namu kasnije završavao »vijetnamizacijom«, tj. opet u znaku »specijalnog rata«. I sada, posle vojničkog neuspeha i Sporazuma u Parizu, Sjedinjene Američke Države nastoje da raznim metodama i mahinacijama »specijalnog rata« postignu one ciljeve koje nisu mogli postići velikim vojnim snagama i grubom vojnom silom.

Na vijetnamskom ratištu Sjedinjene Države su angažovale najelitnije snage za specijalno ratovanje, isprobale razne oblike i metode, koristile se najsavremenijim tehničkim sredstvima. Na bazi vijetnamskih iskustava su dalje razvile doktrinu »specijalnog rata« i posebno taktiku snaga specijalne namene u uslovima kada su američke oružane snage već neposredno angažovane u borbenim dejstvima.

General Maksvel Tejlor je već u toku 1960—1961. godine koncipirao idejnu osnovu i stvorio teoriju »specijalnog rata« za Vijetnam, da bi nešto kasnije kao načelnik Generalštaba razradio i strategijsku koncepciju. Budući da je bio postavljen za američkog ambasadora u Južnom Vijetnamu, sa potpunim vojnim i političkim ovlašćenjima, pružila mu se prilika da lično proveri i u praksi strategiju i taktiku nove koncepcije.

Sušтина koncepcije i osnovna specifičnost »specijalnog rata« je u nastojanju da se postignu ciljevi — politički, vojni, strategijski itd. — a da se neposredno ne angažuju američke oružane snage, već da dominantnu ulogu imaju snage specijalne namene i drugi psihološki, ekonomski, kulturni oblici pretnji i pritisaka.

Kad je reč o pojmu »specijalnog rata«, mislim da je poznati australijski publicista i izuzetni poznavalac rata u Vijetnamu Vilfred Barčet<sup>1</sup> u svojoj knjizi »Istina o ratu u Vijetnamu« dao jasnu i prihvatljivu definiciju.

»Specijalno ratovanje, u stvari, nije ništa drugo nego vojni oblik američkog neokolonijalizma, baš kao što su ekspedicioni korpusi bili oblik klasičnog kolonijalizma«.

Naime, ciljevi osvajača su ostali isti, ali su se promenili uslovi i metodi njihovog delovanja. U poređenju sa kolonijalizmom starog stila, neokolonijalisti nastoje da pokažu drukčije lice, služe se drukčijim, suptilnijim metodama i sredstvima. Dok su se klasične kolonijalne države gotovo isključivo oslanjale na vojnu silu, tj. na najamnike i ekspedicione korpusе koji su dolazili iz metropole, dotle se u »specijalnom ratu« preduzimaju drukčiji postupci. U ostvarivanju svojih planova savremeni agresori se oslanjaju na lokalne političke strukture, tj. na svoje saveznike i njihove oružane snage,

<sup>1</sup> Vilfred G. Barčet: *Istina o ratu u Vijetnamu*, str. 3, izd. Kultura 1966. godine Beograd.

koje imaju zadatak da stvore povoljne uslove za dejstvo specijalnih snaga i svih ostalih struktura koje se uključuju u mehanizam tzv. specijalnog ratovanja. Neokolonijalisti daju oružje, opremu i novac, stratešku i taktičke komande — od visokih štabova do oficira instruktora za sve jedinice od divizije do čete — dakle, sve osim »mesa za topove«.

V. Barčeta navodi interesantan podatak. Još 1963. godine, prilikom napada na logor specijalnih snaga u Hjep-Hou, 30 km od Sajgona, jedna grupa boraca FNO zarobila je grupu podoficira američkih specijalnih snaga i kod njih, pored ostalog, otkrila planove za rušenje režima princa Sihanuka, i to od grupe kambodžanskih izdajnika koji su bili organizovani i pripremani na vijetnamskoj teritoriji američkim dolarima, oružjem i instruktorima. Već tada se moglo nazreti šta se sprema režimu princa Sihanuka u Kambodži i zaključiti kako su dugoročni i perfidni planovi kreatora »specijalnog rata«.

Kod tih istih zarobljenika je nađen i *Priručnik za obučavanje vojnog osoblja u specijalnom ratovanju*. U uvodnom tekstu tog Priručnika general Pol Deker, tadašnji načelnik štaba armije SAD, je objasnio strategijsku koncepciju za specijalno ratovanje.

Ona bi se, ukratko, sastojala u sledećem: raspad starog kolonijalnog sistema doveo je do stvaranja novih nezavisnih, ekonomski nerazvijenih i politički nezrelih država koje zbog svog stepena razvoja mogu da postanu »lake žrtve komunističke subverzije«. Stvara se vakuum, a komunisti prema teoriji i principima domina »slažu« jednu po jednu državu. Zbog toga vojne snage SAD treba da budu organizovane i opremljene da intervenišu bilo gde u svetu da bi »sprečile komunistički prevrat«.

Polazeći od takve procene, Pentagon je — podvlači general Deker — podelio svet u četiri strategijska područja u kojima bi SAD mogle da vode »specijalne ratove«. Za svako od ova četiri područja formiran je specijalni štab, a specijalne snage i udarne jedinice za specijalno ratovanje bile su izvežbane i spremne za akciju u svakom trenutku.

Očito je da je prvo područje, odnosno poligon »specijalnog rata« bio u regionu jugoistočne Azije, pre svega u Vijetnamu.

## 2. KAKO JE POČEO »SPECIJALNI RAT« U VIJETNAMU

Dušan VILIĆ

Mislim da celom ovom problemu moramo prići sa stanovišta da je američko mešanje u unutrašnje poslove vijetnamskog naroda

samo najizraženiji deo jednog opšteg penetriranja ove velike sile u unutrašnje poslove i drugih naroda jugoistočne Azije (Laosa, Kambodže, Tajlanda, Filipina), i da je to mešanje započeto i odvijalo se mnogo ranije nego što se obično misli, odnosno ranije nego što je to poznato. Na primeru mešanja u unutrašnje događaje Vijetnama i presudnog uticaja na tok i pravac nekih od poznatijih događaja iz bliže istorije ove zemlje, takva vrsta mešanja se najreljefnije ocrta.

Raskorak između stvarnog mešanja i opšteg uverenja koje u javnosti o tome vlada nastao je zbog tajne prirode velikog broja postupaka od američke administracije od kojih mnogi nikada zvanično nisu objavljeni. Ovo se naročito odnosi na postupke te vrste u periodu između 1954. i 1960, odnosno 1962. godine, kada su se delovi američkih oružanih snaga i direktno angažovali u već započetom i rasplamsanom ustanku u ovoj zemlji. S gledišta praćenja i procenjivanja izgradnje, primene i kraha koncepcije specijalnog rata u Vijetnamu, od izuzetnog je značaja upravo ovaj period.

Kao osnova za početak američke penetracije može se uzeti Trumanova »Azijska doktrina«, proklamovana neposredno posle pobebe kineske revolucije i završetka korejskog rata (1949/1950. godine). Prema toj doktrini, borba vijetnamskog naroda protiv francuskog kolonijalnog sistema proglašena je posledicom »tajne komunističke infiltracije« koja neposredno ugrožava vitalne interese SAD u ovom delu sveta. Pretočena u konkretne odluke, takva strategijsko-politička orijentacija je značila ubrzavanje vojne pomoći Francuskoj kao kolonijalnoj sili, koja se već nalazila u ratu sa narodima Laosa, Kambodže i Vijetnama. Reč je o pomoći u iznosu od oko deset miliona dolara, odnosno upućivanju u Južni Vijetnam američke vojne misije (tzv. MAAG)<sup>2</sup>, sastavljene od 35 stručnjaka i savetnika različitog profila. Upućivanju MAAG-a prethodilo je priznavanje režima cara Bao Daja od vlade SAD.

U *Studiji Pentagona*<sup>3</sup>, doduše, poznato je u javnosti zbog povoda za jednu veliku aferu u američkom unutrašnjem političkom životu, ali i kao političke dezinformacije strategijskog karaktera namenjene svetskoj javnosti, nalazi se i izjava Saveta nacionalne

---

<sup>2</sup> MAAG — Grupa za vojnu pomoć, jedan od najrasprostranjenijih oblika preko koga su SAD obezbeđivale svoju penetraciju u oružane snage i snage bezbednosti zemalja sa kojima su prethodno sklopljeni takvi aranžmani.

<sup>3</sup> *Studija Pentagona* koju je objavio Njujork Tajms, bazirana na istraživanjima Neila Šenana i grupe autora. Jugoslovensko izdanje priredio je Nenad Čonkić, a izdao Izdavačko-informativni centar studenata, Beograd, oktobra 1971. godine.

bezbednosti (SNB) SAD početkom 1952. godine o »ciljevima i tokovima akcija SAD u vezi sa jugoistočnom Azijom«. U poglavlju »Opšta razmatranja« u ovom dokumentu, pored ostalog, tvrdi se da bi »...komunistička dominacija cele jugoistočne Azije, sprovedena na bilo koji način ozbiljno ugrozila u kraćem vremenskom roku i kritično ugrozila u dužem vremenskom periodu bezbednost interesa SAD«. S tim u vizi u tački 3 istog dokumenta se navodi: »Zbog toga je neophodno da se najenergičnije suprotstavimo napadu kineskih komunista na jugoistočnu Aziju...«

U delu »Smerovi akcija« ovog dokumenta, u odnosu na specijalna dejstva stoji: »da (SAD) pojačaju, koliko je moguće, tajne operacije u smislu ostvarenja ciljeva SAD u jugoistočnoj Aziji, da nastave aktivnosti i operacije u cilju podsticanja prekomorskih kineskih manjina u jugoistočnoj Aziji da organizuju i aktiviraju antikomunističke grupe i delatnosti u okviru svojih manjina... i, uopšte uzevši, da povećaju njihovu orijentaciju ka slobodnom svetu...«. U ovom dokumentu se ukazuje još i na: »Pojačavanje tajnih akcija da bi se pomogle antikomunističke snage gerile u operacijama protiv komunističke Kine; mešanje u iskidane linije komunikacija komunista i u područje snabdevanja, korišćenje (kada je poželjno i moguće) antikomunističkih kineskih snaga kao i snaga kineskih nacionalista u vojnim operacijama...«.

Datum kada je konkretno otpočela realizacija »Azijske doktrine« teško je utvrditi. Iz do sada objavljenih dokumenata očigledno je da je pukovnik Edvard Lendsdal, glavni čovek američke obaveštajne službe, kome je bilo povereno realizovanje planiranih tajnih operacija, bio u Vijetnamu već negde sredinom 1954. godine. Reč je o obaveštajcu koji je poznat od ranije kao glavni savetnik proamerički orijentisanih snaga na Filipinima u protivgerilskim dejstvima u periodu između 1950—1953. godine. Otuda je i prebačen u Vijetnam gde se, prema idejama »Azijske doktrine«, otvorio novi front protiv »tajne komunističke infiltracije«, odnosno protiv nacionalnooslobodilačkih i revolucionarnih stremljenja vijetnamskog naroda.

Za njegovo ime vezuju se uspesi u protivgerilskim operacijama na Filipinima, ali ne toliko kao vojnog stručnjaka u planiranju i izvođenju vojnih operacija, koliko kao za političku ličnost koja je umela raznim političkim mahinacijama i kombinatorikom da na političkom planu demobilise neke političke i socijalne motive pokreta na Filipinima i time omogući pobedu proamerički orijentisanih snaga.

Pored toga pukovnik Lendsdal je bio stari, iskusni obaveštajac, kome je, prema nekim podacima, uspelo da, među zaplenjenim

dokumentima japanske obaveštajne službe, pored ostalog, pronađe i dokumenta o saradnji Ngo Din Dijema, kasnijeg predsednika Republike Južni Vijetnam, sa tom službom za vreme rata. To mu je i poslužilo kao kompromitujući materijal na kome nije bilo teško Dijema pridobiti da ubuduće radi za novog gospodara. Zbog toga se Lendsdalu i pripisivalo u zaslugu što je N. D. Dijema pronašao i pridobio za američku politiku.

Sa stručnjakom takve reputacije, koji je imao rasprostranjene veze i poznao suštinu gerilskih pokreta, Sjedinjene Države su počele svoje »tajne operacije« u Vijetnamu.

Značajno je uočiti da je pukovnik Lendsdal došao u Južni Vijetnam mesec i po dana pre nego što je održana Ženevska konferencija o Indokini. S gledišta uočavanja metoda »tajnih operacija« ovo zaslužuje pažnju. Sjedinjenim Državama se žurilo da pre potpisivanja sporazuma obezbede dovoljno svojih ljudi u Vijetnamu preko kojih će pokušati da sabotiraju odluke konferencije kada im već nije uspelo da onemoguće njeno održavanje. Kako je već bio poznat prednacrt sporazuma, u kome je stajalo da se zabranjuje dalje povećavanje stranog vojnog osoblja na vijetnamskoj teritoriji, trebalo je iskoristiti momenat pa pre stupanja sporazuma na snagu »nagurati« tamo što je bilo moguće više stručnjaka i savetnika, kao garanciju sprovođenja ideja »Azijske doktrine«, bez obzira na odluke u Ženevi.

U spomenutoj studiji Pentagona nalazi se, makar i friziran, izveštaj o jednogodišnjoj aktivnosti američke vojne misije u Sajgonu u kome se vidi da je bila podeljena na četiri grupe: sajgonsku grupu sa štabom koju je predvodio pukovnik Lendsdal, severnu grupu na čelu sa majorom Lucijanom Koninom, grupu Rajmonda Vitmajera i podgrupu poručnika Edvarda Boina.

Različite su aktivnosti koje su pojedine od navedenih grupa provodile, no svima su bile zajedničke obaveštajno-subverzivne aktivnosti. Za sajgonsku grupu je karakteristično da je u izveštajnom periodu, pored ostalog, onemogućila jedan od pripremanih državnih udara protiv tek uspostavljenog režima N. D. Dijema profrancuski raspoloženih oficira i građanske opozicije, koji je pripremao general Hin. Za istu grupu je još karakteristično užurbano pronalaženje agenata među stanovništvom Vijetnama i njihovo prebacivanje na američke brodove u Tonkinškom zalivu, gde je s njima provedena obuka. Kako se u to vreme još nije znalo da li će se na teritoriji celog Vijetnama održati izbori, a još manje kakav će biti ishod tih izbora, obuka ovih agenata usmeravana je u pravcu njihove pri-

preme za »gerilska« dejstva na celoj teritoriji u slučaju da ona izborima bude ujedinjena pod Ho Ši Minom.

Severna grupa majora Konina orijentisala se na stvaranje poluvojnih organizacija na severu zemlje u nameri da ih ima gotove pre nego »komunisti preuzmu vlast«. Cela severna grupa bila je zakamuflirana kao odeljak vojne misije iz Sajgona, zadužen da se brine o izbeglicama. Navodno je grupa uspela da stvori takvu poluvojnu formaciju od Daj Vijetnamaca, poznatu pod nazivom BIN. Trideset pripadnika ove formacije takođe je bilo prebačeno na američke brodove radi dalje obuke, odnosno pripreme za predstojeća dejstva.

I ostale grupe su se na sličan način angažovale na obaveštajno-subverzivnim akcijama. No, aktivnost kroz SMM predstavlja, međutim, samo jednu od primenjenih formi »tajnih operacija« SAD u Vijetnamu u ovom periodu.

Aktivnost kroz SMM pružala je mogućnost razvijanja isključivo subverzivnih aktivnosti ili njihove pripreme, ali nije istovremeno obezbeđivala pozicije radi ostvarivanja šireg i dubljeg uticaja na oružane snage sajgonskog režima i njegove snage bezbednosti, kao glavnih oslonaca režimu koji su SAD tamo želele da učvrste. Trebalo se, prema tome, orijentisati na glavni zadatak.

To je urađeno sa Francuzima, jer njih u to vreme još nije bilo moguće mimoići. Naime, 1954. godine, formirana je kombinovana američko-francuska misija za obuku, poznata pod nazivom TRIM. Čim je formirana, pukovnik Lendsdal je bio iz MAAG-a, gde se do tada zvanično nalazio, prebačen u TRIM, gde je predvodio »Odeljak za narodnu bezbednost«. S obzirom na velika ovlašćenja, on je, pored ostalog, preuzeo brigu oko obučavanja bataljona garde predsednika Dijema. U stvari preko njega su obezbeđene američke pozicije u oružanim snagama i snagama bezbednosti sajgonskog režima, što je i bio glavni cilj u tom momentu.

Drugo pitanje, kroz koje se manifestovalo američko tajno penetranje, jeste onemogućavanje realizacije Ženevskih sporazuma, posebno one njihove odredbe kojom se predviđa provođenje »opštih izbora« u oba Vijetnama u julu 1956. godine.

Odranije je poznato da su se SAD prema Ženevskoj konferenciji i njenim odlukama odnosile krajnje saboterski, a kada već nisu uspeli da spreče sazivanje konferencije i donošenje odluka, uključujući i one o održavanju izbora, preostalo je da se na terenu, u samom Vijetnamu, preduzme sve što je bilo moguće da se ti izbori što duže odlože i konačno onemoguće. Analogno tome usmeravana je i celokupna aktivnost u oblasti »tajnih operacija«. S tim u vezi

na prvom mestu treba istaći da se i američka grupa stručnjaka brojčano znatno ojačala. Maja meseca 1956. godine, dakle mesec dana pred zakazane izbore, u Sajgon je stigla još jedna grupa od oko 350 raznovrsnih »saveznika« i »stručnjaka«. Kao i ranije, tako je i ova grupa nosila kamuflirani naziv — Privremena misija za obnovu opreme — TERM, a u stvari je imala zadatak da radi na jačanju sajgonskog režima na obaveštajnom, bezbednosnom i policijskom planu.

Pored ovih, na jačanju Dijemove lične garde i policije bili su još angažovani i stručnjaci Mičigenske policijske škole, a i grupa filipinskih oficira kao iskusnih stručnjaka za »protivgerilska dejstva«. Prvi su se prihvatili reorganizacije vijetnamske policije i bezbednosti, a drugi su se prioritetno angažovali na osposobljavanju Dijemove lične garde i drugih specijalnih formacija namenjenih gušenju bilo kakvih aktivnosti oslobodilačkih snaga u Južnom Vijetnamu.

Treba uočiti da je tim novim pojačanjima svojih snaga u Južnom Vijetnamu američka vlada prva ozbiljnije prekršila odredbe Ženevskih sporazuma. Jasno je takođe da su toliki broj stručnjaka i izdašna finansijska pomoć koja je data Ngo Din Dijemu znatno pomogli učvršćenju njegovog režima. Videvši kako se Amerikanci odnose prema Ženevskim sporazumima, i Dijem je sebi mogao dozvoliti slično ponašanje — drsko, izazovno i ignorantsko.

Kakve je razmere imala američka pomoć režimu Dijema u to vreme i u kome je pravcu stvarno bila korištena vidi se i po tome da je »osam od svakih deset dolara« odlazilo na bezbednost, iako je, navodno, veći deo sredstava bio namenjen poljoprivredi, obrazovanju i transportu.

Budući da je izigrao izbore i imao relativno manje briga oko izgradnje i finansiranja armije, garde i policije, Dijem se mogao neometano posvetiti učvršćenju lične vlasti, odnosno zavođenju porodične diktature. Bilo mu je još ostalo da i formalno ukloni monarhiju, zbog čega je u oktobru 1955. godine, takođe uz pomoć i, verovatno, po nagovoru Amerikanaca, organizovao »referendum«. Rezultati glasanja su bili za monarhiju poražavajući i car je morao da ide. Dijem je i formalno postao šef države i vrhovni komandant oružanih snaga.

Osiljen i izdašno pomognut režim N. D. Dijema se okomio na bivše pripadnike pokreta Vijetnama, koji su se zatekli na teritoriji Južnog Vijetnama. Pored ostalih dubljih društvenopolitičkih razloga, taj nečuveni teror bio je glavni povod za izbijanje ustanka u Južnom Vijetnamu, a ne »infiltracija sa Severa«, što su i Ameri-

kanci kasnije, na određen način, i sami priznali. Međutim, objavljenim dokumentima u »Studiji Pentagona« Amerikanci žele da za teror nad stanovništvom bace odgovornost na Dijema i njegovog brata kao da i oni sami nisu proizvod američkog i to totalnog mešanja u unutrašnje stvari ove zemlje.

Zbog toga bih, pre nego što pređemo na sledeća pitanja, želeo da naglasim da je koncepcija »specijalnog rata«, onakva kakva je primenjena u Južnom Vijetnamu u periodu 1954/1960. godine, premašila cilj i donela neočekivane rezultate. Umesto da smiri situaciju u zemlji, uz istovremeno eliminisanje komunista i uopšte naprednih snaga iz političkog života, ona je prouzrokovala izbijanje opšteg narodnog ustanka i poznato rasplamsavanje rata do čudovišnih razmera.

### 3. »STRATEŠKA NASELJA«

*Mihajlo VUČINIĆ*

Koncepcija »strateških naselja« u Južnom Vijetnamu nije potpuno nova ni originalna. Ona je razrađivana na bazi izvesnih rezultata u borbi britanskih trupa sa oslobodilačkim snagama na Malaji, a korištena su i iskustva drugih kolonijalnih sila. Polazeći od tih iskustava, Amerikanci su smatrali da tim putem, uz angažovanje sajgonskog režima, mogu da zaustave oslobodilački pokret koji se već u većem broju pokrajina snažno razvio u Južnom Vijetnamu u početnim godinama ustanka. Naime, pre nego što je počeo da se sprovodi program izgradnje »strateških naselja«, oslobodilačke snage su kontrolisale velika seoska područja i približile se gradskim centrima, pa i samom Sajgonu. Jake snage FNO bile su raspoređene duž važnih strategijskih puteva i praktično paralisale pokret neprijateljskih snaga.

Suština koncepcije »strateških naselja« bila je u tome da se nađe način kako da se izoluju oslobodilačke snage od vijetnamskog naroda i spoljnog sveta.

Već poznatu ideju o »strateškim selima« na konkretne uslove vijetnamskog ratišta razradili su profesor Eugen Stejli i general Maksvel Tejlor, na bazi već stvorenih utvrđenih naselja tzv. seoskih gradova, koje su već bili organizovali predsednik sajgonske vlade Dijem i njegov brat Nu, kako bi mogli da se koriste teritorijom koju je još kontrolisao sajgonski režim.

E. Stejli je sa profesorskom pedantnošću razradio dijagram i podelio Južni Vijetnam na žute, plave i crvene zone. Žute zone ozna-

čavale su oblasti koje su bile pod kontrolom sajgonskog režima i dostupne za američke snage, plave zone su bile sumnjive, tj. pod »ničijom kontrolom«, a u crvenim zonama vlast je bila u rukama oslobodilačkih snaga.

Zajednički Stejli-Tejlorov plan sastojao se, uglavnom, u sledećem:

— uz 17 paralelu i duž granice prema Laosu i Kombodži stvoriti tzv. ničiju zemlju, tj. uništiti sva sela i vegetaciju strahovitim bombardovanjem i upotrebom hemijskih sredstava, te na taj način sprečiti komuniciranje i vezu oslobodilačkih snaga sa narodom i susedima, a naročito sa Severnim Vijetnamom;

— formirati 16 hiljada »strateških sela«, u koje treba da se koncentriše dve trećine stanovništva Južnog Vijetnama i tako izolovati oslobodilačke snage od naroda;

— posle sprovođenja ovih mera izvesti opštu vojnu ofanzivu radi uništenja izolovanih oslobodilačkih snaga i skršiti otpor naroda.

Prvi deo plana trebalo je da bude završen do kraja 1962, ali stvari su uzele drugi tok, uprkos činjenici što su Amerikanci u Južnom Vijetnamu tada već imali preko 25 hiljada vojnih »saveznika« i »instruktora«.

»Strateška sela« su u nekim regionima, naročito u južnom delu vijetnamskog ratišta, gde je u to vreme i bilo težište i snaga oslobodilačkog pokreta, stvarana ispred američkih baza, kako bi se živim zidom vijetnamskih seljaka štitile američke baze.

Ta »sela« su se u stvari pretvorila u svojevrzne logore okružene bodljikavom žicom, minskim poljima i dubokim rovovima napunjenim vodom. Život u tim naseljima bio je predviđen »dijagramom do poslednje pojedinosti«. Svako je bio dužan da kupi i nosi uniformu — u četiri boje kombinovane — prema starosti i polu; morao je imati dve legitimacije, jednu za kretanje po selu, a drugu za izlazak iz žice. Straža je svako veče u 7 sati zatvarala, a u 6 ujutro otvarala kapiju. Porodicama koje su pristale da se presele u takvo naselje spalili su kuće i poprskali useve otrovnim hemikalijama, kako bi snagama FNO ostala samo pustoš. Odštetu je plaćala američka vlada. Porodice koje ne bi pristale na promenu svog boravišta prisiljavane su silom, a njihova sela su takođe spaljivana, ali s tom razlikom što im se odšteta ređe plaćala.

Nastojanjem Amerikanaca da se realizuje koncepcija »strateških sela«, na vijetnamskom ratištu je nastala nova vojnopolitička situacija — borba u vidu »vučenja užeta« — kako su tu situaciju nazivali u FNO. Naime, postavilo se pitanje ko će dobiti bitku za vijetnamsko selo. Očito da američki »savetnici« i komandanti sa

timovima specijalnih snaga, pa ni Dijemov režim, koji se kompromitovao svojom politikom i terorom prema narodu, nisu shvatili karakter vijetnamskog sela, psihi i probleme seljaka. Vijetnamsko selo je zatvorena i originalna društveno-politička, ekonomska i religiozna celina. To je sredina gde se odvijao tradicionalni patrijarhalni život. Vijetnamski seljak nije mogao da prihvati metod razaranja njihovih ognjišta i pretvaranje sela u neke vrste logora, pa makar to bilo »i za njihovu sreću«.

»Mogli su da nas ograde, mogli su da ograde naša sela, ali nisu mogli da ograde naša srca. Naša srca pripadaju revoluciji« — navodi V. Barčēt izjavu jednog seljaka u dolini Mekonga.

Jednom rečju, vijetnamski seljak je vrlo teško prihvatio koncepciju stvaranja i življenja u »strateškim naseljima«.

U realizaciji svoje koncepcije Amerikanci su se koristili vrlo perfidnim metodama i sredstvima. Interesantno je pomenuti neke od njih.

Budući da »klasični« metodi u realizaciji koncepcije »strateških naselja« nisu davali željene rezultate, Amerikanci su se koristili lukavim metodama samo da bi pridobili seljake, naročito neke nacionalne manjine. O postupku jednog američkog oficira, preobučenog u odoru sveštenika, V. Barčēt u već pomenutoj knjizi navodi vrlo interesantne podatke iz razgovora sa jednim Vijetnamcem.

»Ovaj Amerikanac govorio je jezikom plemena Rade a sebe je nazivao Aj (otac) Teo. Govorio je da je 'novi' Amerikanac, da su 'novi' Amerikanci protiv 'starih' Amerikanaca koji su pomagali dijemistima da nanose zlo našem narodu. 'Mi ćemo vam pomoći da postanete zaista nezavisni', rekao je, 'ali vi ne smete da pomažete ni dijemiste ni Vijetkong. Mi ćemo vam dati sve što vam je potrebno, i vi ćete preći u nove kuće koje ćete izgraditi uz našu pomoć. Platno, pirinač, so, bicikle i oružje da se branite od svih zlotvora — sve ćete to dobiti od nas'.

Bili smo zbunjeni. Znali smo da Amerikanci pomažu Dijemu; sad dolaze drugi i kažu da mu se suprotstavljaju. Ali, ovi 'novi' Amerikanci izledali su isto kao 'stari'. On je izgledao kao vojnik ali je bio obučen kao francuski sveštenik. Međutim, rekao je da nije sveštenik. 'Mene je poslao Hristos da vam pomognem, a moja religija je »nova« religija »novih« Amerikanaca'.

'Ovakva je situacija', rekao je Aj Teo, 'stari' Amerikanci i 'dijemisti' ponašaju se kao mačke, Vijetkong je miš. Ako se miš sakrije u vaše pirinčano polje, mačke dolaze da ubiju miša. Ali, istovremeno one nanose štetu vašem polju. Međutim, ako sprečite miša da uđe u njega, vi ste time zaustavili i mačku. I onda vam nikako

zlo ne mogu učiniti ni jedno ni drugo. Mi ćemo vam dati oružje da se obračunate s oboma.'

Naši ljudi su pričali o ovome, ali smo svi bili sumnjičavi. Nismo želeli da budemo iza zida; nismo želeli njihovo oružje. To smo im i rekli: 'nećemo u vaša sela, ne treba nam vaše oružje'; mi smo se sve do sada branili na stari način.' Aj Teo se veoma razljutio. 'Ako odbijete da uzmete oružje, a »stari« Amerikanci i dijemisti dođu da vas ubiju, biće to vaša greška', rekao je. I zaista, kroz nekoliko dana više od hiljadu vojnika došlo je na naše područje. Pet sela je spaljeno, a 20 ljudi — uglavnom dece i staraca ubijeno...«.

Očito je da sve takve mahinacije nisu mogle da urode plodom. Oslobodilačke snage su na vrlo originalan i inventivan vojnopolitički način razbile i likvidirale većinu tih »strateških naselja«. Pre svega tu je došlo do svojevrsnog spoja političkih i vojničkih ciljeva FNO, pri čemu su »grupe za propagandu« odigrale odlučujuću ulogu, stvarajući političku klimu za razaranje tih uporišta.

»Ustvari, mi nikad i ne vršimo napad dok se prethodno unutra ne pripremi politička baza. Mi uvek znamo ko su najgori neprijateljevi agenti i oni prvo bivaju pohapšeni. Seljake ubedimo da uspostave svoju sopstvenu seosku upravu, a zatim da konfiskuju zemlju tih agenata i onih zemljoposjednika koji u selu ne žive i da je raspodela seljacima, počevši od onih najsiromašnijih. Sve to već na samom početku stvara dobru atmosferu. Zatim, u ime FNO, proglašavamo ukidanje svih poreza i dugova i da će za zakupnine biti smanjene posle dogovora sa onim lokalnim zemljoposjednicima koji do tada već selo ne bi napustili. — Takođe proglašavamo amnestiju članovima porodica neprijateljevih agenata, čak i onih najgorih. Posebno pazimo na to da članove takvih porodica nikad ne povredimo, pa čak ni da ih optužujemo« — objašnjava V. Barčetu Z. V. Čijen, jedan od aktivista FNO, način kako postupaju prilikom razaranja »strateških naselja«.

Da istaknem i ovaj momenat. Prilikom podele zemlje seljacima pravo na svoj deo imaju i porodice sajgonskih vojnika, pa i sami vojnici koji se nalaze u jedinicama sajgonskog režima.

Takvim političkim merama ostvaruju jedinstvo naroda u borbi i stvaraju povoljne uslove za dalji razvoj i širenje ustanka i revolucije i za uspeh svake inicijative u borbenim akcijama.

Prvi napad oslobodilačke snage su izvršile na najjače i najbolje organizovano »strateško selo«, jer su na taj način htele da pokažu narodu kako se može razbiti i najjače uporište i kakva je vojna snaga FNO. To znači da se na jedan deo »strateških sela« išlo jakim vojnim snagama, pri čemu se koristila partizanska taktika.

Drugi deo »strateških sela« razvijen je na taj način što su oslobodilačke snage spolja vršile napad, a u »strateškom selu« su organizovane snage otpora koje su sadejstvovale snagama van naselja.

Međutim, najveći deo »strateških sela« likvidirali su sami seljaci. Oni su dizali bune, palili vojne objekte, sekli bodljikavu žicu i uništavali garnizone i domaće izdajnike i saradnike sa neprijateljem.

Analizirajući situaciju na ratištu, general Harkins je zaključio da su se, baš zbog koncepcije »strateških sela«, oslobodilačke snage brzo i lako naoružale, jer su »strateška sela«, rasuta na celom području, predstavljala relativno slabe garnizone, dobro snabdevene materijalom, opremom i oružjem, i lak plen za brzopokretne i efikasne oslobodilačke jedinice.

U toku razaranja »strateških naselja« došlo je do formiranja i pune afirmacije jedinica za samoodbranu FNO (grupa, odreda). Posle razaranja »strateškog sela«, zadaci tih jedinica bili su: oružjem braniti novi slobodan život i pravo seljaka da žive u svojim selima, da obrađuju slobodno svoja polja, da slobodno obavljaju verske obrede i štite kult svojih predaka, da pružaju otpor Džemovim poreznicima, agentima zemljoposjednika, da se odupru ponovnom saterivanju u nova »strateška naselja« itd. Interesantno je pomenuti da su i Amerikanci pokušali da stvore »jedinice za samoodbranu«, ali bez ikakvog rezultata. To je još jedan dokaz koliko oni ne shvataju karakter oslobodilačkog pokreta i interese naroda u njemu.

S druge strane, oslobađanjem tih sela FNO je odmah preduzimao mere radi stvaranja nove vlasti i društveno-ekonomskih mera koje su vezale seljake za oslobodilački pokret. Većina seljaka je vraćena u njihova opustošena sela, koja su pretvarana u tzv. sela otpora sa lokalnim odredima za samoodbranu i čitavim sistemom prepreka i klopki.

Jednom rečju, to je bio period u razvoju oslobodilačkog pokreta kada je FNO definitivno dobio bitku za selo — ključni momenat u razvoju revolucije i oslobodilačkog pokreta. Stvorena je baza za dalji razvoj pokreta u narodu, tj. u selu, a gro stanovništva u Južnom Vijetnamu živi u selu. S druge strane, stvorena je široka politička platforma za dalju borbu i otpor, a u vojnom pogledu to je značilo stvaranje osnova za partizanski način ratovanja za održavanje strategijske inicijative.

Zbog neuspeha koncepcije »strateških sela« došlo je do direktne konfrontacije sukoba između Amerikanaca i njihovih savez-

nika u Sajgonu, pre svega sa vođom sajgonskog režima Din Dije-  
mom. To govori o tome da vođenje »specijalnog rata« ne ide baš  
tako glatko, da tu ima i različitih interesa, tendencija i sukoba iz-  
među onih koji planiraju i vode taj rat i onih koji izvršavaju nji-  
hova naređenja. Jer, ovi poslednji baš uvek i ne mogu ili neće da  
izvršavaju sva naređenja svojih gospodara, jer se ona nekad su-  
kobljavaju sa njihovim neposrednim, često usko ličnim interesima.

Dušan VILIĆ

U vezi sa »strategijskim naseljima« mislim da je najreljefnije  
došlo do izražaja neprirodno, rekao bih kompjutersko, rezonovanje  
kreatora ove koncepcije. Američka književnica Meri Makarti u  
svojoj knjizi »Vijetnam« to na vrlo slikovit način ilustruje. Ona  
ukazuje na to kako je profesor Stejli za stanovnike ovih naselja,  
između ostalog, predvideo čak i boje odela koje bi se nosile ana-  
logno kvalifikovanim političkim uverenjima, da bi već po odelu  
bilo lako videti koliko su lojalni prema režimu, odnosno koliko su  
naklonjeni FNO. Naime, sve je tu bilo predviđeno, sem, na primer,  
takve »sitnice«, kao što je da prosečan Vijetnamac neće da napušta  
svoje staro ognjište ni pod kojim uslovima, jer su tu kosti njegovih  
predaka, prema kojima gaji posebno poštovanje, koje profesor  
Stejli u svojoj hladnoj akademskoj računici jednostavno nije mogao  
uzeti u obzir i cela konstrukcija je, pored ostalog, zbog toga i pala.

I V. Barčeta u već pomenutoj knjizi »Istina o ratu u Vijetnamu«  
u istom smislu govori o motivu koji je Amerikance naveo da tako  
uporno insistiraju na ovoj koncepciji, koja se u kasnijem razvoju  
događaja višestruko negativno odrazila. Amerikanci su, naime,  
»shvatili« da nema gerile, gerilskog pokreta, ako on nema podršku  
stanovništva. Oni su ovu veliku istinu uneli čak u svoja zvanična  
pravila o protivgerilskim dejstvima. Parafrazirajući često u litera-  
turi Mao Ce Tunga — »partizan je riba a narod je voda« — oni  
kažu da vodu iz ribnjaka treba ispustiti, pa će riba na suvom, pri-  
rodno, uginuti. No, kako do tada preduzetim »političkim« merama  
to nisu uspeali, ostalo je da vezu partizana sa stanovništvom fizički  
prekinu. U tom pogledu za uzor su im poslužili Nemci iz drugog  
svetskog rata i Englezi sa Malaje posle rata. Bez obzira na to što  
u »strategijskim naseljima nije bilo gasnih komora kao u nacistič-  
kim koncentracionim logorima, smisao njihovog formiranja je u  
osnovi isti. A i krajnji rezultat se mnogo ne razlikuje.

Zanimljivo je takođe, da se u spomenutoj »Studiji Pentagona«,  
bez obzira što se vrlo mnogo i dugo insistirali na koncepciji »stra-

tegijskih naselja», Amerikanci pokušavaju na neki način odreći ove koncepcije i pripisati je režimu N. D. Dijema. To, naravno, ne odgovara istini. I kao zamisao i kao praktično rešenje ona je apsolutan proizvod Amerikanaca i kao inostrana »roba« je čak i Dijemu ispod žita poturena. Naime, prihvatanje koncepcije o »strategijskim naseljima« izvršeno je u isto vreme kada se prešlo na američko direktno angažovanje u događajima u ovoj zemlji.

U vezi sa tim veoma je ilustrativan telegram generala Tejlora predsedniku Kenediju, objavljen u »Studiji Pentagona«. Tejlor je predvodio jednu od ekipa vlade SAD koja je na licu mesta ispitala stanje u Južnom Vijetnamu. Telegram je upućen u Vašington 10. oktobra 1961. godine, a u njemu se, pored ostalog, predlaže: »Momentano sam sklon da favorizujem dvojnu misiju, prvobitno poplavljenim područjima, a kasnije upotreba u bilo kojoj oblasti... Međutim, naglašavanje humanitarne misije će izbledeti, ako dugo čekamo da pokrenemo svoje snage ili povežemo svoju nameru sa hitnim uslovima nastalim usled poplave...«.

Treba, naime, samo još dodati da se Tejlor našao u delti Mekonga u vreme katastrofalne poplave u širokom području koje je bilo gusto naseljeno. Tako se i poplava za vijetnamski narod pokazala kao višestruka nesreća: pored velike materijalne štete koju je za sobom ostavila, dovela je i Amerikance (Tejlor je tražio oko 6.000 vojnika) i s njima »strategijska naselja« u koja su oni smestili stanovništvo koje je bilo poplavljeno. Od ovih naselja je i počelo, a Dijem je tek u prvoj polovini 1962. godine zvanično usvojio ovu koncepciju.

#### 4. DRŽAVNI UDARI

*Dušan VILIĆ*

Primena državnog udara kao jednog od značajnijih oblika specijalnog rata u Vijetnamu dovedena je do vrhunca, u pogledu broja udara u jednoj zemlji i njihove tehnike, pripreme i izvođenja. Nema sumnje da je Južni Vijetnam po mnogo čemu predstavljao poligon na kome su Amerikanci mogli da uvežbavaju pripremu i izvođenje ovog subverzivnog oblika.

Kao što je poznato, tamo je ukupno izvedeno šest državnih udara. Svakako da je najtipičniji prvi, koji je izveden protiv režima i ličnosti N. D. Dijema krajem 1963. godine. Želeo bih da u vezi s njim ukažem na nekoliko zanimljivih činjenica koje gotovo školski reprezentuju mehanizam dobro pripremljenog i izvana vođenog državnog udara.

U periodu 1961—1963. godine, u kome su se Amerikanci i direktno umešali u rat u Južnom Vijetnamu, režim Dijema je, nakon prividnih uspeha u formiranju »strategijskih naselja« gubio rat, gubio bitku u sukobima sa snagama FNO. Amerikanci su sada želeli da se ove do juče mnogo hvaljene koncepcije sada odreknu i umesto nje pronađu i primene neku drugu, koja bi makar obećavala veće rezultate u borbama sa naraslim oslobodilačkim snagama. »Strategijska naselja« su se pokazala u mnogo slučajeva kao pogodna forma FNO za sticanje oružja i municije. Za Dijema, međutim, vojno napuštanje ovih naselja značilo je njihovo definitivno rasulo, odnosno gubljenje makar i nominalne kontrole nad većim brojem, naročito seoskog stanovništva. U vezi s tim pitanjem je i izbio jedan od glavnih sukoba između Dijema i predstavnika američke politike u Sajgonu. Izlaz iz toga sukoba Amerikanci su videli u definitivnom uklanjanju Dijema, mada u tome, prema nekim dokumentima, nisu bili svi jedinstveni. Novi američki ambasador N. K. Lodž, koji je u to vreme došao u Sajgon, bio je među onim koji su smatrali da Dijem apsolutno mora otići, a on je očigledno toga momenta bio najrepresenzativniji predstavnik zvanične politike Vašingtona.

Prema objavljenim dokumentima, o svrgavanju Dijema prvi put je bilo govora na jednom sastanku u Beloj kući, kome je predsedavao Dž. Kenedi lično, 4. aprila 1963. godine. Povod za takav razgovor, navodno, su bili budistički nemiri, demonstracije, akcije samospaljivanja i slično, odnosno reakcija specijalnih snaga sajgon-skog režima na te nemire.

Masovni budistički protesti do samospaljivanja, koji su na sebe skretali ozbiljniju pažnju celog sveta, bili su neposredno izazvani pritiskom krajnje ekstremnog katoličkog eksponenta, kakav je bio N. D. Dijem. Progoni budista ne samo što su stvarali unutrašnju krizu u Južnom Vijetnamu, već su ozbiljno smetali i odnosima SAD sa ostalim zemljama jugoistočne Azije, u kojima je budizam ako ne vladajuća, a ono svakako dominantna veroispovest. Ipak, brutalni obračun sajgonskih specijalnih snaga sa budističkim demonstrantima nije mogao biti preduzet bez znanja Amerikanaca, bilo njihovih savetnika u ovim snagama ili makar njihovog obaveštajnog centra u Sajgonu. Zbog toga ostaje kao neobjašnjeno pitanje: šta je bio neposredni povod razgovoru u Vašingtonu o uklanjanju Dijema, stvarna ili veštački izazvana kriza, odnosno masakr budista? Ima znakova prema kojima bi se moglo zaključiti da se radilo o dosta dobro smišljenoj provokaciji koja je već ionako prepunu čašu prevršila. U svakom slučaju, jurišem na budiste, Dijem je i formalno izgubio i poslednje saveznike — zvanični Vašington, odnosno stvoren je jak razlog da se Amerikanci na njega javno naljute.

U prvoj poruci Vašingtona H. K. Lodžu (vidi Dokument br. 35 u »Studiji Pentagona«) sadržan je deo plana američke vlade za obaranje Dijema. Prvi deo toga plana obuhvata ultimatum Dijemu da se odrekne brata Nua i da ga ukloni iz vlade, jer su specijalne snage pod njegovom komandom izvršile masakr nad budistima. Da je Nu, jednako kao i Dijem, eksponent američke politike i da je kao takav i doveden na položaj koji je zauzimao, ne treba posebno dokazivati. Ova taktika prebacivanja krivice na nekog sporednog, kada je doveden u pitanje ugled vlade, ili šefa države, i ranije je primenjivana. Tako je postupljeno i u Južnom Vijetnamu.

Prema »Studiji Pentagona«, H. K. Lodž je za svega jedanaest dana boravka u Sajgonu mogao da pošalje depešu u Vašington i saopšti da su šanse da Dijem prihvati ultimatum ravne nuli, i da on zbog toga savetuje »da sa našim predlozima idemo pravo kod generala, ne obaveštavajući Dijema. Generalima bismo rekli da smo spremni da prihvatimo Dijema bez Nua, ali da to, u stvari, prepustamo njima da odluče...«. Odluka Vašingtona o uklanjanju Dijema, u stvari, bila je neopoziva i Lodž je zbog njenog sprovođenja u život i došao u Sajgon. I pre njegovog dolaska ponešto je urađeno u pripremi udara, a posle njegovog dolaska pripreme su intenzivirane do maksimalnih mogućnosti. Sada je na scenu nešto otvorenije stupio i centar CIA u Sajgonu, aktivirajući svoje veze i kanale, bez kojih je izvođenje ovakve akcije nemoguće zamisliti.

Od značaja je ukazati na činjenicu da su ti kanali i veze CIA vodili u više pravaca: u redove sajgonskog režima, u krugove građanske opozicije, među oficire profrancuski raspoložene, u redove budista, pa i samog FNO. Jasno je da su mnoge od tih veza morale biti mnogo ranije stvorene, samo sada aktivirane, došle su do izražaja. Jer, za američku vladu i sve njene faktore angažovane u Vijetnamu nije bilo najvažnije pitanje kako ukloniti Dijema, već ko će uskočiti u njegovo sedlo vlasti nakon što bude zbačen. Jasno je da su na toj liniji morali biti upotrebljeni i svi kanali i veze obaveštajnih službi. Najsuptilniji deo priprema udara i odnosi se na taj deo posla, i zbog toga su onako dugo trajale. Tek kada je postalo koliko-toliko sigurno da FNO neće da se umeša u ovu smenu vlasti, odnosno da profrancuski raspoloženi generali i građanska opozicija nemaju snage da zauzmu vlast, dato je »zeleno svetlo« da udar protiv Dijema može početi.

Veza CIA sa generalima proamerički raspoloženim već je ranije spomenuta, i sa te strane, očigledno, da nije moglo da dođe ni do kakvih iznenađenja. Te veze je držao ne šef obaveštajnog centra Ričardson, već pukovnik Lucijalno Konin, kao manje eksponirana

ličnost. Kako se za američku vladu još postavljao problem ponašanja sajgonskih vlastodržaca od momenta kada budu shvatili da su osuđeni na propast, povučeni su iz Sajgona njihovi neposredni patroni — bivši ambasador, šef obaveštajnog centra i drugi. Neposredno pred udar ni privatno nisu imali s kime kontaktirati među zvaničnim i uticajnim Amerikancima. Tako se povlačenje jednog broja činovnika iz Vijetnama neposredno pred udar može tumačiti više kao deo plana predstojeće akcije, nego kao posledica navodnog njihovog neslaganja sa tako drastičnim obračunavanjem sa Dijemom.

Nakon intenzivnih i dugotrajnih priprema udar je napokon izveden 1/2 novembra 1963. godine.

Nema sumnje da ovaj udar predstavlja najtipičniji primer subverzivne akcije iz arsenala specijalnog rata. U njemu se dosta reljefno pokazalo da je celokupnom akcijom najneposrednije i sa svim potrebnim ovlaštenjima rukovodio američki ambasador u Sajgonu H. K. Lodž, izvršavajući time odluku koju je o tome doneo Savet nacionalne bezbednosti SAD. Čak je i nekoliko vrlo konkretnih i ključnih ideja poteklo od njega, čime je pokazao da mu nisu strane ni strategija ni taktika specijalnog rata. Centar CIA u Sajgonu imao je tačno preciziranu ulogu u celoj stvari, angažujući se pri tom u prvom redu na onim zadacima koje nijedna druga agencija vlade nije u mogućnosti da izvrši. Takva uloga je svakako značajna, u izvesnim momentima moglo bi se reći čak presudna, ali, ipak, nije jedina, a pogotovo nije samostalna, neovisna o drugim faktorima ili čak protivrečna sa politikom i odlukama vlade.

Na kraju bi možda bilo interesantno pokazati koliku su tvrdo-glavost pokazali kreatori specijalnog rata u pogledu primene ovog oblika aktivnosti u Vijetnamu. Ne samo da iz prvog udara nisu izveli nikakve pouke, nego ni iz pet kasnije izvedenih. Nakon svakog od njih, oslobodilački front je umnožavao svoje snage, odnosno situacija za Amerikance postajala je sve beznadežnija.

*Mihajlo VUČINIĆ*

Interesantno je spomenuti kako je rukovodstvo Fronta nacionalnog oslobođenja analiziralo udar u kome je Dijem likvidiran. Prema njihovoj oceni, predstavnici američkih struktura u Južnom Vijetnamu su se podelili. Američka komanda u Sajgonu i predstavnici Pentagona su bili protiv toga da se Dijem likvidira. Smatrali su da ga treba »urazumiti«, jer još uvek može da bude od koristi. Predstavnici američkog ministarstva spoljnih poslova, odnosno američka ambasada u Sajgonu je stajala na stanovištu da ga treba likvidirati

zbog opšte političke situacije u zemlji, u širem regionu jugoistočne Azije, a posebno zbog Dijemove politike prema budistima. Američki diplomati su polazali od toga da je Dijem već izgubio podršku u narodu, a i međunarodna pozicija SAD je bila komplicirana, zbog podrške koju su pružali režimu koji je bio kompromitovan u zemlji i svetu, naročito kod arijskih naroda.

Predstavnici CIA su smatrali da je Dijem ipak »isuviše« koristan da bi ga trebalo tako lako ukloniti. Likvidacija Dijema značila bi, po njihovom mišljenju — razbijanje jednog režima, koji je ipak vegetirao, i razaranje celokupne strukture vlasti, jer sajgonska vlast kakva-takva, ipak je predstavljala oslonac za američku politiku u Vijetnamu. Likvidiranjem Dijema razorena je celokupna struktura vlasti, uključujući sreske i opštinske organe. Budući da nije bilo »legalne« vlasti, seljaci su vrlo brzo prihvatili program FNO i stvarali svoju novu narodnu vlast. V. Barčēt u knjizi »Vijetnam će pobediti« iznosi interesantan razgovor sa Truong Kiem — jednim od najviših štabnih oficira u komandi oslobodilačke vojske, koji, između ostalog, kaže:

— »U to vreme su između američkih generala i Dijema postojala ozbiljna razmimoilaženja i neslaganja u pitanjima razvoja i rasporeda oružanih snaga i u brojnim pitanjima iz operativno-taktičkog domena. Amerikanci su hteli da te snage koncentrišu i da ih koriste za držanje strategijski važnih tačaka, uz nagomilavanje rezervi. Harkinsa je veoma brinula lakoća s kojom su naše snage u svim rejonima zemlje zauzimale uporišta i zarobljavale velike količine municije. Hteo je da gubitke smanji, a takođe da svoje trupe koncentriše u pokretne rezerve. Pored toga, hteo je da izgradi jednu udarnu grupaciju za izvođenje operacija širokih razmera. Dijem se tome suprotstavio. Harkins je pokušao da dokaže da takva taktika mora biti uspešna, ali se Dijem i dalje protivio. Dijem je smatrao da bi napuštanje uporišta značilo napuštanje teritorije i stanovništva, gubljenje prihoda, prestiža i podrške naroda.

Međutim, Harkinsa nije nimalo interesovalo da li će Dijem imati podršku naroda i ubirati porez. On je bio zainteresovan samo za to da raspolaže jednom efikasnom vojnom mašinom kojom bi nas tukao. Žurilo mu se i zato je nastojao da pronađe prečice kojima bi do tog cilja što pre stigao. Dok je Harkins rezonovao isključivo vojnički, Dijem je mislio i rezonovao skoro isključivo politički. A što se nas tiče, — reče T. Ki smešeći se — mi mislimo i rezonujemo i politički i vojnički, s akcentom na ovo prvo. Zato smo i doneli odluku da kod Lok Nina žestoko udarimo. Smatrali smo da ćemo generala Harkinsa i Dijema, davanjem odgovora na njihovu dilemu jednog

primera akcije širokih razmera u vidu boja kod Lok Nina, prisiliti da međusobna neslaganja raščišćavaju, to jest da se ta neslaganja prodube.

— U stvari, nije bilo ispravno ni Harkinsonovo ni Dijemovo gledište, — nastavio je Truong Ki. — Razmotrimo prvo Harkinsovu strategiju. Akumuliranje pokretnih rezervi radi izvođenja zamašnjih agresivnih akcija protiv našeg naroda samo bi dovelo do pojačavanja otpora i do stupanja sve više i više ljudi u naše redove. Čak i sajgonska štampa tako piše o tom američkom planu. Ako dođe i do njegove primene, to će samo još više potkrepiti našu tezu da je naš pravi neprijatelj američki imperijalizam. Dijem je shvatio da bi povlačenje iz manjih uporišta značilo napuštanje njegovih planova odbrane »strategijskih seoskih naselja« i proširuje sistema takvih naselja. Međutim, Harkins je bio u pravu kada je govorio da bi raspršivanje snaga širom cele teritorije zemlje, s ciljem da, kako on jednom reče, »drže imanja i ostalu nepokretnu imovinu«, značilo njihovo izlaganje počesnom uništavanju. U tome je Harkins zaista bio u pravu. Ali, u suštini ni jedan ni drugi nisu bili u pravu, jer su se nalazili na pogrešnoj strani, tako da je i sve što su činili bilo pogrešno«.

I u čisto političkim pitanjima postojale su suprotnosti i nesuglasice. Amerikanci su htjeli širi politički front — da se oko Dijema okupi još više desničarskih elemenata koji bi se borili protiv nas. Međutim, Dijem je to odbio, jer je podozrevao da tu njemu Amerikanci spremaju klopku tako što bi u vrh njegovih rukovodstava ubacili neke elemente koji bi ga kasnije istisnuli i smenili.

## 5. SNAGE SPECIJALNE NAMENE

*Dušan VILIĆ*

Kao glavni predstavnik snaga specijalne namene javljaju se američke »zelene beretke«, ili grupe specijalnih vazdušnodesantnih snaga. U Vijetnamu su bile angažovane 1. i 5. Grupa ovih snaga, koje inače stacioniraju na Okinavi i tamo im se nalazi operativna baza. Pripadnici ovih grupa su povremeno dolazili i boravili u Vijetnamu, počevši od početka 1961. godine, o čemu u »Studiji Pentagona« postoji jedan od dokumenata tzv. »Program akcija u J. Vijetnamu«, a koga je 11. maja 1961. godine odobrio Predsednik Kenedi i Savet nacionalne bezbednosti. Po ovome programu u Vijetnam je upućeno novih »400 specijalno obučених vojnika i 100 savetnika«. Osnovni zadatak ovih snaga sastojao se u tome da pomognu organizovanje južnovijetnamskog režima za protivgerilska, ali i za »nekon-

vencionalna« i psihološka dejstva. Ove snage su preuzele na sebe obavezu da u okviru južnovijetnamske armije, odnosno, da od domaćih ljudi stvore specijalne jedinice radi izvođenja posebnih dejstava.

Treba reći da je ovo dobro obučena i plaćena formacija. Francuski general Gabrijel Bone u knjizi »Revolucionarni rat Vijetnama« navodi da su pripadnici američkih specijalnih snaga tako dobro plaćeni, a i na druge načine stimulisani, da ih je bilo koji su se i po šest puta dobrovoljno vraćali u Južni Vijetnam. Sudeći po izveštajima sa bojišta, koji su se povremeno pojavljivali, pripadnici ovih snaga su se dobro i tukli, mada im je glavni cilj bio da organizuju i pripremaju druge da se bore za račun SAD. U izveštajima o napadu snaga Vijetkonga na logore pripadnika specijalnih snaga, navodilo se da obično zarobljenika nije bilo, verovatno zbog toga što su se teško mogli zarobljavati.

Da bi se bolje ovo razumelo treba naglasiti da se ove snage nalaze u sastavu KoV SAD, pa se analogno tome i njihova upotreba planira u odgovarajućim komandama KoV. Novinske izveštaje o tome kako »zelene beretke« prvenstveno upotrebljava CIA treba više primiti kao propagandnu dezinformaciju, nego kao stvarni podatak. CIA je veoma tesno povezana, ona je uključena u akciju specijalnih snaga i na nju upućena. I o postupcima CIA, odnosno njenog centra u Sajgonu, kao i o upotrebi svih ostalih efektivna sa kojima se tamo raspolagalo, odlučivao je američki komandant zajedno sa ambasadorom SAD u Sajgonu, a ne CIA samostalno i nezavisno od vojno-političkih odluka.

Konačno, i onaj deo »savetnika« koji je u Vijetnam počeo da dolazi u raznim ulogama još od 1954. godine, takođe je pripadao specijalnim snagama različitog profila, pa njegovu aktivnost samo tako možemo razmatrati.

Zbog uočljivih rasnih razlika između belaca i pripadnika žute rase, pripadnici specijalnih snaga SAD u Vijetnamu morali su da se orijentišu na stvaranje istoimenih jedinica od Vijetnamaca, pa tek pomoću njih da pokušaju da razviju dejstva na delovima teritorije Južnog Vijetnama, koje je inače kontrolisao FNO, ili na teritoriji Severnog Vijetnama. S tim zadatkom je stvoren i tzv. 1. posmatrački bataljon (poneki ga prevode i kao izviđački bataljon) 1961. godine. Preteča ove formacije je grupa koju je još 1954. godine stvorio pukovnik Lendsdal. Sada je ona temeljitije reorganizovana u 20 manjih grupa od po 15 ljudi, tj. ukupno oko 300 ljudi, osposobljenih za ubacivanje na teritoriju pod kontrolom protivnika.

Pored navedenog »Posmatračkog bataljona« u ovom periodu formirano je od domorodaca još nekoliko različitih grupa i jedinica,

na primer: grupa od 60 gorštaka, pripadnika plemena Mija, grupa od 70 civila obučениh za iste zadatke, grupa od 400 redovnih pripadnika južnovijetnamske armije, izdvojenih radi obuke u specijalnim dejstvima, 65 odreda od oko 1.500 ljudi u tzv. »šumskim trupama«, oko 2.500 angažovanih šumara, oko 4.500 padobranaca, oko 2.300 mornara, oko 670 ljudi za psihološka dejstva, itd. Sve u svemu u raznim specijalnim formacijama, sastavljenim od domaćih ljudi, bilo je u ovo vreme angažovano oko 20.000 ljudi.

Celokupan instruktaž u obuci ovih ljudi preuzeli su »savetnici« iz sastava američkih specijalnih snaga.

General Gabrijel Bone u pomenutoj knjizi navodi podatke o »sils-patrolama« (SEALS: Sea-Air-Land — more-vazduh-zemlja) koje su se nalazile u sastavu RM SAD, angažovane u Vijetnamu. Ove grupe bile su sastavljene i od Amerikanaca i ubacivane na teritoriju pod kontrolom protivnika sa raznovrsnim zadacima (ponekad i radi navođenja avijacije, strategijskih bombardera B-57). Ako su takve grupe pripadale KoV, u svome sastavu nisu imale ronioce (»ljude-žabe«).

Kao posebna vrsta specijalnih snaga nastalih u vijetnamskom ratu, bili su »zeleni pacovi«. Može se reći da su »zeleni pacovi« predstavljali jedinstvenu vojnu formaciju koja je ikada postojala. Nastala je kao protivteža taktici jedinica FNO za dejstva u podzemnim fortifikacijskim objektima. Sačinjavali su ih ljudi sa posebnim psihofizičkim osobinama na osnovu ovih kriterija; maksimalne visine do 1,58 cm, nisu smeli da puše, da piju alkohol, a zbog svoje izdržljivosti i fizičke kondicije bili su u stanju da satima žive, kreću se i bore pod gasmaskama i u potpunoj tmini. Namenjeni su specijalno za čišćenje i borbu u podzemnim fortifikacijskim tunelima.

Zadaci koje su u pojedinim periodima rata u Vijetnamu izvršavale specijalne snage vrlo su različiti i teško ih je sve pobrojati. Tako, na primer, u periodu 1954—1960. godine glavni zadatak je bio borba protiv bivših pripadnika Vijetnama (hapšenja, indoktrinacija u logorima i sl.), zatim pokušaji »gerilskih« dejstava na teritoriji Severnog Vijetnama, stvaranje specijalnih snaga sajgonskog režima itd. Kada je izbio ustanak, tada se kao glavni zadatak, kome je sve moralo biti podređeno, nametnuo protivgerilski odnosno protivpobunjenički rat, u okviru koga su se javila i »strategijska naselja« i sve ostalo, o čemu je već bilo govora.

Kasnije, kada su Amerikanci smatrali da je Severni Vijetnam glavni protivnik, specijalne snage su orijentisane na to da se nađe razlog kako bi se počelo sa sistematskim bombardovanjem njegove teritorije i tim putem prisilio narod Vijetnama na jugu zemlje da

preda oružje. Za famozni »tonkinški incident« sada već postoje objavljeni podaci da je isprovociran i to upravo od strane ili pomoću specijalnih snaga južnovijetnamskog režima i snaga američke RM.

Mihajlo VUČINIĆ

Snage specijalne namene su elemenat komandovanja i nalaze se u formacijskoj strukturi svih vidova američkih oružanih snaga. Neposredno učestvuju u borbenim dejstvima na osnovu odluke komandanta, shodno svojim mogućnostima i specifičnim zadacima. Zbog toga se njihovo angažovanje posebno tretira u američkoj stručnoj literaturi kao *protivgerilska dejstva*.

Snage specijalne namene su omogućile da se američke trupe lakše »aklimatiziraju« u Vijetnamu. Bez njih Vijetnam bi bio mnogo »tvrđi«, još bi se američke trupe teže snalazile u ambijentu vijetnamskog ratišta. Izvršavale su one zadatke koje nisu mogle da obave regularne američke snage. Napadale su granične logore oslobodilačkih snaga, na oslobođenoj teritoriji zauzimale manje naseljena mesta kako bi presecale lance dotura, izazivale pometnju kod naroda, itd. Obično dejstvuju u timovima 12—15 ljudi. Pri izvođenju svoje misije oslanjaju se na lokalne snage po principu »podeli pa vladaj«. Amerikanci su u Južnom Vijetnamu uložili ogromne napore da angažuju brdska plemena i nacionalne manjine za svoje ciljeve, nastojeći da prodube mržnju tih naroda prema Vijetnamcima. Takav plan im nije uspeo, pre svega zbog politike FNO koji je toj paroli suprotstavio tezu »ujediniti se i pružiti otpor zajedničkom neprijatelju — američkom agresoru«.

Jedinice specijalne namene su formacijski podeljene na grupe, koje se dele na timove i druge celine, prilagođene organizacijskoj strukturi američkih snaga na vijetnamskom ratištu. Tako, na primer, u svakoj korpusnoj zoni nalazila se po jedna četa snaga specijalne namene, a ona se sastojala od detašmana »C«, tri detašmana specijalne namene »B«, i 10—12 detašmana specijalne namene »A«. U svakoj grupi postoje škole za obuku tih snaga. Obučili su oko 70.000 Vijetnamaca za »neregularne« akcije.

Detašman »C« ima ulogu *operativnog centra* koji planira operacije i rukovodi jedinicama specijalne namene na teritoriji određene korpusne operativne zone. Detašman »B« ima *administrativnu i materijalno-tehničku ulogu*, a detašman »A« je osnovna *borbena jedinica* koja izvodi akcije i borbena dejstva na terenu.

Važno je zapaziti da specijalne snage nastoje da koriste partizansku taktiku, izbegavajući borbu sa jačim snagama FNO. Često

organizuju borbene akcije (protivudari kod Dong Hoa, Plej Mea itd.), uz sadejstvo sa operativnim snagama KoV. Podršku im često pruža i vazduhoplovstvo, naročito helikopteri, posebno u uslovima kada se nađu u sukobu sa jačim snagama FNO. Specijalne »udarne trojke« su obučene da iznenada upadaju u oslobođena sela, tu izvode atentate na organizatore pokreta i rukovodioce FNO, itd. Njihovo dejstvo podseća na način kako su izvodili svoje akcije tzv. trupovi u toku našeg NOR-a.

## 6. VIJETNAMIZACIJA

*Mihajlo VUČINIĆ*

»Vijetnamizacija« je samo novi oblik tzv. pacifikacije koja je imala različiti intenzitet u pojedinim periodima vijetnamskog rata, ali je trajala kroz ceo njegov tok. Pojam »vijetnamizacije« je vezan za »novu« Niksonovu politiku u Vijetnamu, koja se — po njemu — korenito razlikuje od politike i strategije njegovog prethodnika.

Suštinska razlika je, prema Niksonu, u tome što je Džonsonova strategija polazila od toga da Amerikanci treba neposredno da rešavaju probleme drugih naroda, dok nova strategija polazi od neophodnosti da se ti narodi nauče da sami uz pomoć Amerikanaca rešavaju svoje probleme.

»Mi Amerikanci smo narod koji voli da sam obavlja stvari — nestrpljiv narod. Umesto da naučimo nekog drugog kako da obavi neki posao, mi volimo da ga sami obavimo. Ova osobina je preneti i na našu spoljnu politiku« — rekao je Nikson u jednom govoru posvećenom vijetnamskom problemu još 1969. godine.

Međutim, da bi se shvatila suština »vijetnamizacije« moramo se, ipak, zadržati na »pacifikaciji«, i tako sagledati sve aspekte »specijalnog rata«, ne samo u sferi borbenih dejstava, odnosno aktivnosti snaga specijalne namene, već i u oblasti političke, ekonomske, kulturne i drugih delatnosti.

Na bazi gorkih iskustava Amerikanci su shvatili da se isključivo vojnim merama i postupcima ne može dobiti rat u Vijetnamu. Naime, shvatili su da bez pridobijanja stanovništva ne mogu steći realne šanse u uspeh. Posebno ne ukoliko ne konsoliduju sajgonsku vlast na koju se moraju oslanjati. Zbog toga je prvi zadatak bio kako da konsoliduju sajgonski režim, u kom smislu su predvideli sledeće mere: izgradnju ustavnog poretka, demokratizaciju života i izvođenje socijalnih reformi. Organizovali su izbore za ustavotvornu skupštinu i izbore za mesne organe vlasti.

Da bi poboljšali ekonomsku situaciju Amerikanci su pružali ogromnu finansijsku pomoć sajgonskom režimu, koristeći razne fondove kao što je, na primer, specijalni program američke pomoći »roba za mir«. Iz toga fonda sajgonski vlastodršci su dobili stotine miliona dolara, a i stanovništvu je deljena »besplatna« pomoć. Američkim kapitalom izgrađeno je 600 manjih industrijskih preduzeća kako bi se pokrenuo ekonomski život u gradovima. Međutim, težište pacifikacije bilo je usmereno ka selu gde je aktivnost bila usmerena na razbijanje tradicionalnog vijetnamskog sela, na stvaranje farmera od imućnijih seljaka. Izvedena je i delimična agrarna reforma, uvezen je znatan broj poljoprivrednih mašina, sortnog semena, veštačkog đubriva itd. Davani su povoljni krediti seoskim trgovcima, imućnim farmerima i dr.

»Pacifikacijom« sela obuhvaćene su prosveta i zdravstvo. Znatno je proširena mreža seoskih škola, a udvostručen i broj učitelja. Unapređena je sanitetska služba, odnosno zdravstvena zaštita stanovništva itd.

U proces i plan »pacifikacije« uključen je i sajgonski režim koji je formiralo posebno ministarstvo »za revolucionarni razvoj«. Njegove »grupe za revolucionarni razvoj« bile su zadužene za neposredan rad među seljacima. Međutim, glavni oslonac tih grupa bile su vojne jedinice, posebno specijalne snage sajgonskog režima.

Čitav postupak oko »pacifikacije« bio je praćen intenzivnim psihološkim dejstvom čiji je cilj razaranje oslobodilačkog pokreta iznutra, a teror i nasilje nad stanovništvom su bile osnovne mere i postupci.

Da bi pridobili narod za svoju politiku, pored podmićivanja dolarima i intenzivnom propagandom, dominirala je gruba sila, pre svega strahovito bombardovanje i upotreba hemijskih i bioloških sredstava. Neka područja Južnog Vijetnama proglašena su za tzv. zone slobodnog gađanja. To su regioni koji nisu bili pod kontrolom sajgonskog režima. Na te regione su američki avioni, bez ikakvog ograničenja i vojne potrebe, istresali milione tona bombi, pre svega napalm-bombi, koje su cela područja pretvarala u pustoš. Za prihvatanje naroda koji se sklanjao ispred tih ubitačnih bombardovanja, a i gladi koja je nastala zbog uništavanja useva i vegetacije od hemijskih sredstava, formirani su tzv. centri za prihvatanje izbeglica. Ti centri su korišćeni kao propagandni punktovi protiv FNO, ističući »da se narod sklanja pod zaštitu Amerikanaca od terora Vijetkonga«. Međutim, oni su, u stvari, bili nova varijanta »strateških naselja«.

Koliko su ta bombardovanja bila strahovita vidi se iz opisa francuskog generala Bonea, koji iznosi podatak da je grad Ben Tre

sa 35.000 stanovnika potpuno nestao sa rukavca Mekonga. Sigurno je da će izjava američkog pukovnika Džemsa Darfa ući u istoriju kao vrhunac licemerstva. »Da bi bio spasen«, kaže on »grad je morao biti srušen«.

Rukovodstvo i borci FNO često upoređuju ta bombardovanja sa postupcima nacista u drugom svetskom ratu, kada su masovno slali narode u koncentracione logore i tu ih uništavali. Za razliku od Nemaca — kažu borci FNO — Amerikanci nastoje da nas unište u našim seoskim regionima.

Politici »vijetnamizacije« znatno su doprinele snage specijalne namene. Bez njih bi se planovi »vijetnamizacije« znatno teže izvodili.

Takvoj »vijetnamizaciji« FNO se suprotstavljao u prvom redu pojačanim borbenim dejstvima na celom ratištu, ofanzivnim operacijama svojih krupnijih formacija i još širom političkom platformom. Tako je pored Fronta za nacionalno oslobođenje stvoren i Savez za demokratiju i mir, čiji je zadatak da još na široj platformi okupi sve rodoljube u borbi protiv američkih agresora, pa i one koji su do sada bili neopredeljeni. Kao rezultat velikih političkih uspeha i vojnih pobeda stvorena je i Privremena revolucionarna vlada Južnog Vijetnama, što je, pored ostalog, imalo i veliki značaj i za međunarodnu afirmaciju pokreta. Jednom rečju, okupljajući narod na najširoj političkoj platformi FNO je uspeo da parališe sve planove Niksonove »vijetnamizacije«.

## 7. STANJE POSLE PARISKIH SPORAZUMA

*Dušan VILIĆ*

Želeo bih da, u vezi sa aktuelnom situacijom u Južnom Vijetnamu, povučem jednu paralelu. U Ženevskim sporazumima o Indokini iz 1954. godine postojala je jedna klauzula koja je zabranjivala povećavanje stranog vojnog osoblja ili oružanih snaga na vijetnamskoj teoriji iznad broja koji se tamo zateče na dan stupanja na snagu sporazuma. Znajući za takvu odredbu dok je ona još bila u projektu, a želeći da obezbede svoje pozicije u ovoj zemlji, Amerikanci su na brzinu, pre stupanja Sporazuma na snagu, doveli u Vijetnam odgovarajući broj »saveznika« sa kojima je de facto i započela američka penetracija u Južnom Vijetnamu. Sve što se iz takve penetracije kasnije izrodilo poznato je.

Sada se događa nešto slično, po onoj Marksovoj da se istorija ponavlja, doduše nekad kao tragikomedija a nekad kao farsa. Pou-

čen iskustvom iz prošlosti FNO je na Pariskim pregovorima insistirao da se zabrani svako prisustvo stranih trupa ili stranog vojnog osoblja na teritoriji Južnog Vijetnama. Da bi sada izigrali ovu sasvim jasnu odredbu ugovora, Amerikanci, prema više puta ponovljenim tvrdnjama predstavnika FNO, svoje »savetnike« ovog puta ostavljaju u Vijetnamu presvučene u civilna odela, u mnogo većem broju nego 1954. godine. Pođu li i ovi stopama svojih prethodnika, šanse za mirno i definitivno rešenje sukoba u ovoj napaćenoj zemlji će postati ravne nuli. To bi značilo da nakon Pariskih sporazuma u Vijetnamu započinje nova era, neke nove verzije specijalnog rata. A u što će se ta verzija izroditi, teško je sada prognozirati.

Mihajlo VUČINIĆ

U situaciji kada se stalno narušavaju i pokušavaju da izigraju odredbe Pariskog sporazuma, kada se do zuba naoružala, i još uvek se naoružava sajgonska armija, kada američki i sajgonski avioni još uvek nadleću slobodnu teritoriju, kada se vode i borbe na granicama slobodnih zona itd., odnosno kada se vodi »specijalni rat« raznovrsnim sredstvima i metodama, interesantno je sagledati kakav je dalji program FNO i kakve mere preduzima da bi ostvario svoje ciljeve. Gde je šansa Fronta nacionalnog oslobođenja? Mislim da je njegova šansa, kao i do sada, u jasnom i ofanzivnom političkom programu.

Rukovodstvo FNO i Privremena revolucionarna vlada dosledno se drže obaveza preuzetih Pariskim sporazumom, a politička platforma ostaje i dalje *nacionalno pomirenje i sloga*. To je politički koncept FNO, ne nikakva taktika već strategijski koncept koji mu donosi ogromnu podršku naroda u zemlji i ugled u svetu. Snaga FNO je u jedinstvu i organizovanosti vijetnamskog naroda, u njegovoj rešenosti i spremnosti da istraje u svojoj borbi i revoluciji.

Iskustvo iz borbe naroda Vijetnama ukazuje na to da je čitav arsenal »specijalnog rata« smišljena, vrlo perfidna i uporna borba protiv naroda koji vodi borbu za slobodu i koji želi samostalan društveno-politički razvitak. Vijetnamski rat je pokazao da se radi o američkom angažovanju respektivnih snaga specijalne namene, koje imaju veoma velike tehničke i druge mogućnosti, da se radi o velikoj snazi agresora, ali i o njegovoj nemoći i krahu »specijalnog« ratovanja u sukobu sa dobro organizovanim narodom koji je rešen, organizovan i pripremljen za borbu i otpor.